

Ha a költségvetési tételeket nézzük, látjuk, hogy az összkiadásoknak 42.2%-át (hadikiadás, rendőrség, börtön, közigazgatás) fordítják a nép elnyomására és ilymódon figyelmeztetik az anyaország iránti hűségre. De mit kapnak a hinduk ezzel szemben? A költségvetésnek ekkora tétele mellett 5.7% megy a közoktatási célokra. Itt mindjárt megjegyezzük, hogy Indiában 345 millió ember sem írni, sem olvasni nem tud, a 700.000 falunak kétharmad részében nincs iskola.

A közegészségügyekre a költségvetés 2.6%-át fordítják. Meg is van az eredménye. 1881-ben a hindu átlagos életkora 30 év volt, ma csak 23 év. Angliában azonban ugyanakkor az átlagos életkor 55 év. Indiában 1000 gyermek közül 250 hal meg. (Angliában 12.) Évente 6 millió ember hal meg Indiában, 2 és fél milliót csak a malária visz el.

Ezek után talán felesleges kutatni, hogy milyen erős lábakon áll az anyaország iránti hűség.

—E—

A Szovjetunió alkotmányjogi rendszeréről

(Az alábbi cikket a Beográdban megjelenő „Napred“ c. hetilap 53-ik számából vettük.)

A Szovjetunió alkotmányjogi története, annak ellenére, hogy aránylag nagyon rövid időre, alig 23 esztendőre tekinthet vissza, sok érdekes elemet tartalmaz. Ezek az elemek alkotmánytechnikai és ideológiai jellegük mellett az új Oroszország gazdasági, társadalmi, politikai fejlődésének és kulturális életének hű kifejezői. Az 1918-as alkotmány alaptörvényeitől a Szocialista Tanácsköztársaságok Uniójának 1924-es alkotmányán keresztül, a mostani, 1936-os szövetségi alkotmányig a Szovjetunió jelentős utat tett meg. Űgy a belső fejlődés terén, mint a nemzetközi helyzetet illetően. A mai alkotmány bizonyos tekintetben folytatása és kiegészítése az előző alkotmánynak. Egyben pedig az új körülményeknek, viszonyoknak, a Szovjetunió új társadalmi, politikai helyzetének visszatükrözése. A szovjet-alkotmány — létrehozóinak meghatározása szerint — a mai valóságnak a jog és a törvények nyelvén való kifejezése. Kifejezése annak a valóságnak, amely a hadi kommunizmust (1918—1923) a proletáriátus szervezett diktatúrájától (1924-től) elváltatja és azt a mai átmeneti korszakot jelenti, mely a tökéletesen szocializált társadalom, az osztályok nélküli kommunizmus felé vivő úton fekszik.

A Szovjetek alkotmányjogi rendszerének három alapvető jellegzetessége van.

Első jellegzetessége a sajátos államberendezés. A Szovjetunió összetett, föderatív állam. A szovjetállam sok nemzetiségből, sok népi egységből tevődik össze. A Szovjetunió 12 szövetséges köztársaságból áll. (Az előző alkotmány csak 7 föderatív egységet ismert el.) Örményország, Azerbaidzsán, Georgia valamikor közösen alkották a Transzkaukázusi Republikát, ma önálló szocialista köztársaságok, épp olyan joggal, mint az orosz, ukrán, fehérorosz stb államok. Kazak- és Kirgiz-területek valamikor föderatív egységek voltak az orosz köztársaságban, újabban szövetséges köztársaságok rangjára emelkedtek. A finn háború

befejeztével ismét megalakult egy önálló egység Finn-Karél Köztársaság néven.

A föderatív egységek számában beállott változások megfelelnek ezen államok társadalmi és kulturális fejlődésének, melynek révén az egykor gyarmati sorsban élő népek az önálló nemzetek színvonalára emelkedtek.

A néprajzi tényezők mellett még más is szükséges ahhoz, hogy egy egység a Tanácsköztársaságok Szövetségének keretei között önálló, a többiekkel egyenrangú szocialista köztársasággá váljék. Először: köztársaság nem lehet minden oldalról szovjet-államokkal körülvéve, úgy, hogy a Szövetségből való kilépésének jogát valóban gyakorolhassa is, ha egyszer így határozott. Másodszor: a köztársaság földrajzi határai között élő nemzetiség, melyről a köztársaság elnevezését is nyeri, valóban többségi legyen és kompakt egészet alkosson. Harmadszor: csak az egy milliót és ezt a számot túlhaladó lakossággal bíró földrajzi egységek lehetnek önálló köztársaságok. Örményországot, Fehéroroszországot, Turkesztánt és a kirgizek hazáját kivéve az összes többi szövetséges köztársaságok, további, kisebb egységekre oszlanak. Egy vagy több autonóm körzetre, nemzetiségi kerületre. Ez vonatkozik különösen az Orosz Föderatív Köztársaságra, amely lényegében véve egy külön államszövetséget képez. Egész sor föderatív egységből és autonóm kerületekből áll. Megkülönböztetésül az amerikai Egyesült Államoktól a Szovjet Szövetség alkotmányának 17. §-a értelmében a Szövetség szabad és önkéntes közösség, melynek minde egyes tagja bármikor élhet az elszakadás jogával. A fentiekből kitűnik, hogy a Szovjetunió egyike a legszélesebbkörű államszövetségeknek, melyeket az alkotmányjogi történelem ismer. A nagyfokú tagoltság mellett azonban a gazdasági és politikai intézmények egysége folytán, valamint a tervgazdálkodás megvalósítása és az egyetlen egységes párt működése következtében a szigorú centralizmus is fellelhető. A Szovjetunió egyes politikusai az alkotmányról írva azt mondják, hogy a Szocialista Tanácsköztársaságok Szövetsége az összetett államok új típusa, mely a legszélesebbkörű föderalizmust a gazdasági és politikai centralizmussal köti össze az érdekelt egységek közös és kollektív gazdasági fejlődése érdekében. A rendszert röviden „demokratikus centralizmus“-nak mondják.

A szovjet-alkotmány második jellegzetessége a legfelsőbb hatalom felépítésének rendszerében rejlik. Az 1924-es alkotmánytól eltérőleg a mai olyan választó-rendszert teremtett meg, mely a polgárok egyetlen csoportját, vagy rétegét sem zárja ki a választójog gyakorlásából és nem tesz különbséget a városi és falusi szavazatok között. Az új rendszer általános, egyenlő, közvetlen és titkos választójog alapján épül fel. A nők és katonák éppolyan aktív és passzív választójoggal bírnak, mint bárki más.

A Szovjetunió legmagasabb törvényhozó testülete a Legfelsőbb Tanács, melyet négy évre választanak és amely két házból áll. Az alsóház a Szövetségi Tanács, mely a Szovjetunió polgárai által megválasztott képviselőkkel áll. A felsőház (ha ugyan lehet ilyen meghatározásokat alkalmazni), a Nemzetiségek Tanácsa, melyben a Szovjetunió minden egyes nemzetisége egyenlő számmal van képviselve. A képviselőket a köztársaságok, autonóm kerületek és nemzetiségi egységek

lakossága választja éppúgy, mint a Szövetségi Tanács képviselőit. Mindkét ház egyforma hatalommal és jogokkal bír és közösen ülészhet. A Legfelsőbb Tanács elnökséget választ, mely önállóan és teljes joggal gyakorolja a törvényhozói hatalmat mindaddig, míg a Tanács nem ülészik.

A Nemzetiségi Tanács és a Legfelsőbb Tanács Elnökségének intézménye egészen egyedül álló jelenség az alkotmányjogi történelemben. A Nemzetiségi Tanács teljesen új megoldása a sok nemzetiségből álló szövetségi állam nemzetiségi kérdésének. A Legfelsőbb Tanács Elnöksége intézmény újszerűsége pedig abban áll, hogy az Elnökségen keresztül a törvényhozó hatalom közvetlen ellenőrzést gyakorol a végrehajtó hatalom fölött. Ez a rendszer nagyjelentőségű. Ha beválik, nagyhatású ellenőrző eszközt ad a demokrácia kezébe.

A Legfelsőbb Tanács választja meg a népbiztosokat és a legfelsőbb bíróság tagjait, akik az alkotmány szavai szerint „függetlenek és csak a törvénynek tartoznak felelősséggel.“ Az alacsonyabb fokú, úgynevezett népbíróságok bíráit maga a nép választja.

A szovjet-alkotmány harmadik, legjellegzetesebb sajátága a szovjetpolgárok jogainak deklarációja. A polgári jogok mellett, melyet az emberiség elfogadott és az angol Habeas Corpus aktában kihirdetett, az amerikai függetlenségi és a francia forradalom emberi jogok deklarációja mellett a szovjet alkotmány a jogok egészen új kategóriáját tartalmazza. Ez az a jog melyről Babeuf a 18. század végén beszélt, amelyért Louis Blanc 1848-ban harcolt: a gazdasági és szociális jog. Az, hogy mindenkinek joga legyen dolgozni, joga legyen fizetett szabadságra, biztosításra, ingyenes orvosi kezelésre és joga legyen képeznie magát, tanulni. Ezek a jogok alapján döntenek meg a munkanélküliséget és megadják mindenkinek a lehetőséget, hogy dolgozzék és hogy becsületes munkája után becsületes keresetre tegyen szert.

Sajátságos itt a jogok gazdasági vonatkozásának kidomborítása. A demokrácia mindmáig a polgári jogokat, a polgári szabadságot hangsúlyozta, a szovjet-alkotmány a gazdasági szabadság jogának megvalósítását hirdeti. Alapgondolata az, hogy a gazdasági lehetőségek szabják meg a polgári jogok gyakorlásának mértékét is.

Krónika

Néhány számadat a Szovjetunióból. Az alumínium-termelés az évek folyamán a következőképpen alakult:

	1930	1932	1934	1936	1938
termelés	—	100	14.400	37.900	48.000 tonna
fogyasztás	10.000	11.500	19.500	38.000	55.000
bevétel	9.600	10.400	5.100	34	8.500 „

A bányák és gyárak kapacitását még nem használják ki teljes mértékben. Állandóan kutatnak új lelőhelyek után. Az alumínium előállításához szükséges anyagokat mind a belföldön termelik. Az előállítás így többé kerül, de meg

van az az előnye, hogy függetleníthetik magukat a külföldtől. Az SSSR-ben előállított alumínium ára magasabb, mint a többi országokban, aminek az a magyarázata, hogy a lelőhelyek messze vannak a földolgozó gyárektől, nagyobbak